

2025-06-12, Enskede

Ert diarie nr: NV-02778-21

Remissinstans

Svenska Djurskyddsföreningen
Sandsborgsvägen 55
122 33 Enskede

08-783 03 68

info@djurskydd.org

Till Naturvårdsverket – Remissvar ”föreskrifter om åtling och användning av åtlar vid jakt samt tillhörande vägledning”

Sammanfattning

Svenska Djurskyddsföreningen välkomnar flera av förslagen i remissen med föreskrifter om åtling, vägledning om åtel och vägledning till länsstyrelserna.

Det är positivt att föreskrifterna tydliggör reglerna för markägare, jägare och jakträttsinnehavare och att länsstyrelserna i och med införlivandet av föreskrifterna får ett regelverk som ger möjlighet att kalibrera och förenkla tillsynen. Det är också bra att en vägledning för länsstyrelserna tagits fram för att underlätta handläggandet av problematisk utfodring.

Vi välkomnar den generella vägledningen om åtling för jägare som syftar till att användas som komplement till föreskrifterna. Det är bra att det finns tydliga rekommendationer för att minska risken för oavsiktlig skada på grödor och skog, spridning av smittsamma sjukdomar och för att minimera risken för trafikolyckor.

Angående utfodring av klövvilt

Vi anser att utfodring av klövvilt ska vara väl genomtänkt både ur viltvårdsperspektiv och för att undvika negativa effekter av utfodringen. Tyvärr är så inte alltid fallet. Klövviltet i landet har ökat och därmed också kostnaderna av skador på grödor och skog samt trafikolyckor. Att utfodra stammar av klövvilt som redan är stora utan att ta hänsyn till de problem som detta kan orsaka anser vi idag inte är ansvarsfullt. Det behövs planering och tydliga mål med utfodringen. Tyvärr förekommer rapporter om att utfodring av klövvilt i vissa områden ökat för att markägare tjänar mer på att sälja jakträtten än vad man kortsiktigt kan tjäna på skogsbruket. Detta är mycket olyckligt då skadorna på skogen inte bara påverkar den egna skogen utan även naturen och andra markägares skog, grödor etc. Andra oönskade effekter av utfodring så som ökade trafikolyckor och en ökad risk för spridning av parasiter och sjukdomar är andra riskfaktorer som

man behöver ta hänsyn till. Trafikolyckor där klövvilt är inblandade har också sekundära negativa effekter såsom sekundära olyckor med rovfåglar, exempelvis örnar. Alla trafikolyckorna innebär i princip ett stort lidande för de djur som drabbas. Om djuret inte avlider omedelbart finns en risk för långdraget lidande i de fallen eftersom inte finner det skadade djuret eller om eftersök inte genomförs.

Vad gäller smittsamma sjukdomar och parasiter vet man att utfodringsplatser kan agera som "hot spots" för spridning av dessa. Det finns flera mycket smärtsamma sjukdomar som orsakar stort lidande som vi vill undvika att få spridning av i Sverige så som exempelvis avmagringssjuka (CWD) och den nyligen aktuella Afrikanska svinpesten. Utöver smittspridning vid själva utfodringsplatsen ger ökade populationer även ett högre smittryck generellt och en ökad risk för spridning av sjukdomar och medföljande lidande.

Rådjur och hjortdjur riskerar även sprida smitta till människor och tamdjur då de är värdjur för fästingar. Ökade populationsstorlekar av klövvilt leder till fler fästingar och ökad förekomst av TBE och borrelia vilket inte är önskvärt.

Vi skulle se positivt på att fler studier gällande utfodring av klövvilt genomfördes för att få en bättre bild av utfodringens sekundära oönskade effekter. Exempel via skadeinventering som inte utgick från självskattning för att få en bättre bild av hur utfodring påverkar skadetryck på grödor och skog. Fler studier skulle leda till bättre viltvård och bättre underbyggda rekommendationer angående utfodring och åtel.

Angående åtel vid björnjakt

Vi anser att stor försiktighet behövs vid förvaltningen av björnstammen då björnar rapporteras som nära hotade på rödlistebedömningen. Naturvårdsverket rapporterar också att björnstammen är på nedgång. Forskare på SLU varnar för att den nya trenden med att få släppa jakthund vid åtel kan leda till samma nedgång av björnstammen som redan skett med älgstammen. Vilka jaktmetoder som används påverkar också risken för om honor som fortfarande diar ungar skjuts. Optimala jaktmetoder anser vi ska utredas bättre eftersom björnungar utan sin mor riskerar svälta till döds och svält alltid innebär ett stort lidande.

Vid björnjakt anser vi att det ska vara en rekommendation att eventuellt viltkött som används som åtel är skottrensat om blyammunition använts vid jakten. Vi anser att viltet ska rensas från blyrester på samma sätt som när den är avsedd för mänsklig konsumtion. Anledningen till detta är att det är mycket viktigt att undvika att rovdjur som äter av fodret blir blyförgiftade.

Blyförgiftning som förekommer frekvent hos bland annat örnar som äter av fällt vilt är tyvärr förhållandevis vanligt och mycket plågsamt. Det kan ta en örn över en vecka innan den avlider från en blyförgiftning. Örnarna hittas oftast liggande på marken då de inte längre kan flyga och de svälter och törstar ihjäl. Även människor kan påverkas negativt av konsumtion av sådant viltkött vilket livsmedelsverket rapporterat utförligt om. Människor kan oavsiktligt få i sig bly via björnar som åtlats med vilt innehållande bly.

Vi vill lyfta att åtling av björn kan leda till att björnarna börjar koppla doften av människa med mat. Risken är att detta kan leda till ökade konflikter mellan människa och björn om djuren

börjar utföra födosök närmre bebyggelse på grund av tillvänjningen. Mer kunskap behövs i detta område för att undvika konflikt.

Föreskrifter om åtling och användandet av åtlar vid jakt

Tillämpningsområde

1-3 §§ - Inga synpunkter

Definitioner

4 §, 5 §, 6 §, 7 § - Tillstyrker

Allmänna bestämmelser om åtling

Vi anser att föreskrifterna behöver kompletteras med krav på att animalisk åtel av vilt ska rensas från blyrester på samma sätt som det görs inför mänsklig konsumtion. Detta för att undvika spridning av bly i naturen, blyförgiftning hos de djur som äter av åteln och sekundär oavsiktlig mänsklig konsumtion av kött som innehåller bly.

8 § - Tillstyrker

9 § - Tillstyrker delvis. Vi föreslår att det specificeras att kött från rovdjur eller vildsvin endast får användas om det testats negativt för trikinos.

Särskilda bestämmelser om åtling i område med utfodringsförbud

13 § - Vi vill lyfta att det finns risker med att åtla så pass nära bebyggelse som 100 meter. Djuren tar ingen hänsyn till vem lockmedlet är placerat för. Det finns risk att björn lockas närmre bebyggelse.

12 § - Tillstyrker

10 §, 11 §, 14 § - Inga synpunkter

Särskilda bestämmelser om åtling för jakt på björn

15 § - Inga synpunkter

16 § - Tillstyrker delvis – Se kommentarer under rubriken **Angående åtel vid björnjakt.**

17 § - Tillstyrker

18 § - Inga synpunkter

19 § - Tillstyrker

Undantag från dessa föreskrifter

20 § - Tillstyrker

Vägledning om åtling och användning av åtlar vid jakt efter Klövvilt – Generella rekommendationer

Allmän kommentar

Vi rekommenderar att de generella rekommendationerna har en tillhörande ordlista. Ord så som åtel, åtling, växtföljd, skadekänslig gröda, skadekänslig skog, foderspridare, rulltunna etc bör definieras för att jägare ska kunna använda rekommendationerna på bästa sätt.

Foder och lockmedel

I följande stycke måste det specificeras vad som är ”en större mängd foder”. Antingen så ska mängderna specificeras i vikt per tidsenhet eller så bör man hänvisa till paragraferna där det specificerats i föreskrifterna.

Lämpligt foder och fodermängd

Punkt 2. Tydliggör att rekommendationen om att inte överstiga 5 kg per dag syftar till hela fodermängden på åtelplatsen och att det inte är 5 kg foder per dag per djur.

Avstånd till vägar eller järnvägar

Punkt 1. Stryk ”i möjligaste mån” för att ge större tyngd åt att onödiga viltolyckor måste undvikas.

- Anlägg åteln så att viltpassager över trafikerade vägar och järnväg undviks i möjligaste mån.

Åteljakt i förhållande till annans jaktområde, begärlig gröda eller skog

Punkt 3. Förklara syftet med denna punkt. Ska jakten prioriteras vid skadekänslig gröda för att skydda den?

Anläggning av åtel och foderhygien

Vi anser inte att vildsvin ska åtlas med kött eller fisk. Om man åtlar vildsvin med animaliska produkter riskerar detta dra till sig andra rovdjur som vi inte vill ha nära bebyggelse eller människor. Om man följer instruktionen som den är skriven nu får man åtla med animaliska produkter ej ”närmare än 100 meter från fastighetsgräns”. För björn ska avståndet enligt paragraf 18 i föreskriften vara betydligt längre (2000 meter). Djuren vet inte vem åteln är avsedd för och det här riskerar skapa ytterligare konflikter mellan rovdjur och människor. Vildsvin kan med fördel åtlas med vegetabilisk föda i stället.

Vi har inga kommentarer angående följande stycken: markägarens tillstånd, åtelns placering, åtelns konstruktion och jakten av denna, städning av åtelplats, åtelkamera, mörkersikte och termiskt sikte.

Vägledning för Länsstyrelsens beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt

Vi lämnar inga synpunkter på länsstyrelsens vägledning.

För Svenska Djurskyddsföreningen

Lillemor Wodmar,
Ordförande, leg veterinär